

УДК 37(09)(460)“1900/1909”

Носовець В. С.

аспірант кафедри педагогіки і
методики викладання історії та суспільних дисциплін
Національний університет “Чернігівський колегіум”
імені Т. Г. Шевченка

<https://orcid.org/0009-0001-1968-4970>

КОНЦЕПТ “ВСЕБІЧНЕ ВИХОВАННЯ” У ЧАСОПИСІ “СУЧАСНА ШКОЛА” (1900-І РОКИ)

На початку ХХ століття в іспанській освітянській пресі були актуалізовані ідеї про всебічне виховання людини. Наголошуючи на всебічності виховання, педагоги Іспанії прагнули довести, що велику виховну силу у формуванні людини має суспільство і від суспільних факторів головним чином залежить людська доля.

Одне з провідних освітянських періодичних видань на початку ХХ століття – часопис “Сучасна школа” (La Escuela Moderna) – став провістителем педагогічного принципу всебічності виховання. Керівник видання, знаний іспанський педагог Педро де Алькантара (Pedro de Alcantara Garcia) у виступі на зібранні Національної Асамблеї Друзів Просвітництва, про який йшлося у грудневому номері журналу за 1901 рік, зауважував, що іспанська школа має стати центром всебічного виховання, а задля реалізації такої цілі вона має перетворитися на школу життя. “Шкільне навчання має готувати учнів до життя в усій його повноті та багатоманітні взаємозв’язків, і в цьому сенсі воно має бути одночасно енциклопедичним та виховним”, – пояснював педагог [1, с. 403].

У жовтневому номері журналу за 1902 рік було вміщено статтю освітянина Бальтасара Пералеса (Baltasar Perales) “Усебічне виховання” (La Escuela Moderna, 1902) [2], у якій автор підкреслював необхідність гармонійного розвитку всіх людських здібностей у процесі виховання. Бальтасар Пералес стверджував: “Виховання – це праця всебічна і, вірогідно, найскладніша, але водночас це – одна із найважливіших місій, які можуть бути довірені людині. До множини людських здібностей, до відмінностей і специфічних рис, властивих кожній людині, треба додати

складність пошуку засобів для гармонійного розвинення та окультурення людської істоти" [2, с. 241–242].

Раніше, у січневому номері журналу за 1902 рік учитель Антоніо Мартінес Діас (Antonio Martinez y Diaz) у публікації "Освіта та держава" (La Escuela Moderna, 1902) [3] розмислював стосовно новітніх освітніх тенденцій в Іспанії. Педагог зазначав: "Усебічне виховання – це те виховання, якого ми всі потребуємо, яке ми маємо впровадити в усіх школах, щоби людина змогла виконати власне призначення у світі" [3, с. 15].

Валенсійський учитель Хосе Марті (Jose Martinez Marti) у статті "Правила ступеневої школи" (La Escuela Moderna, 1902) [4] роз'яснював: "Якщо школа повинна виховувати покоління, придатні для життя, людей, здатних виконувати свої обов'язки у суспільстві, то необхідно, щоб освіта була всебічною" [4, с. 448].

Хосе Марті підкреслював, що добре організована освіта приведе державу до справжнього регенераціонізму, а суспільство – до прогресу.

У статті "Про ступеневі школи" (La Escuela Moderna, 1905) [5] педагога Анхеля Льорки (Angel Llorca Garcia) вказувалося: "Для того, щоби виховання відповідало вимогам нашої епохи, воно має бути всебічним, а навчання – енциклопедичним" [5, с. 746].

Проте, продовжував далі автор, за теперішнього становища шкіл в Іспанії таке завдання складно реалізувати. Про ту ж проблему вів мову вчитель Гранадської школи Рафаель Сурита (Rafael Amador Zurita) у статті "Велика проблема" (La Escuela Moderna, 1908) [6].

Він ставив питання: "Місія школи – виховувати будь-яку людину фізично, морально та інтелектуально; підготувати дитину до повноцінного життя. І ця місія трансцендентальна, майже божественна, а чи здійснює її сучасна школа і, більше того – чи має її здійснювати?" [6, с. 116].

За твердженням Рафаеля Сурити, таку місію теперішня іспанська школа не виконує, оскільки вона змушена долати багато перешкод. І щоби можна було досягти школи, яка готує людину до життя, яка здійснює всебічне виховання, необхідна праця всього суспільства, самопожертвування суспільства сьогодення заради щастя людей прийдешнього.

У лютневому номері часопису "Сучасна школа" за 1908 рік знайшла відображення замітка про виступ учителя Лоренсо Ніньо (Lorenzo Niño) на робітничому зібранні в Саламанці, присвячена ідеї всебічної народної освіти. "Виховання, сеньйори, – це велика праця з формування та вдосконалення людини. Вона не народжується, як поезія, а робиться; зародки тіла і духу, яким Бог послав життя, потребують захисту, еволюції, неперервного змінення задля їхнього вдосконалення та розвитку. У цьому – виховання", – проголошував педагог [7, с. 133].

На погляд Лоренсо Ніньо, виховання, як праця з окультурення людини, передбачає розвинення усіх людських здібностей – фізичних, розумових, естетичних, моральних, релігійних, тому виховання має носити всебічний характер.

Таким чином, на початку XX століття славетний часопис "Сучасна школа" рішуче захищав принцип усебічності виховання як основи гармонійного розвитку людських здібностей, входження людини у суспільство й виконання суспільної місії та доленосного призначення в житті.

Список літератури

1. Las ponencias de la seccion primera en la Asamblea Nacional de los Amigos de la Enseñanza. Ponencia de D. Pedro de Alcantara Garcia. *La Escuela Moderna*. 1901, diciembre. № 129, año XI. P. 401–433.
2. Perales B. Educacion integral. *La Escuela Moderna*. 1902, octubre. № 139, año XII. P. 241–244.
3. Martinez y Diaz A. La educacion y el Estado. *La Escuela Moderna*. 1902, enero. № 130, año XII. P. 5–24.
4. Martinez Marti J. Reglamentacion de la escuela graduada. *La Escuela Moderna*. 1902, diciembre. № 141, año XII. P. 445–453.
5. Llorca Garcia A. De escuelas graduadas. *La Escuela Moderna*. 1905, noviembre. № 176, año XV. P. 743–752.
6. Zurita R. El gran problema. *La Escuela Moderna*. 1908. № 198, febrero. P. 116–121.
7. Conferencia interesante. *La Escuela Moderna*. 1908, febrero. № 198, año XVIII. P. 129–143.